Nr 116.

Ogłoszenia wszelkiego rodzaju przyjmują się za opłatą od wiersza drobnego (petit) po 8 centów za każde następne „ 5 „ należytość stęplową 30 „ za każdorazowe umieszczenie.

# AFISZ TEATRALNY.

Rok 1872.

Wychodzi w Krakowie 4 razy w tygodniu w dniu przedstawienia teatralnego. Cena prenumeraty miesięcznie 50 c. Numer pojedynczy kosztuje 5 c. Prenumeratę przyjmuje Administracya Drukarni „Czasu“, kasa teatralna i księgarnia J. Czecha.

**Kraków, dnia 20 Maja.**

— Jutro trzeci występ pani Modrzejewskiéj w roli Cecylii w komedyi *Nasi Najserdeczniejsi* p. Sardou. Rolę Caussada odegra pan Rychter.

— Dzienniki warszawskie wyrażają życzenie, aby pani Hoffmann przybyła do Warszawy na gościnne występy.

## TEATRA W POLSCE,

przez Estreichera.

**Rzecz w roku 1860.**

(Ciąg dalszy).

Józef i Jadwiga XX. Lubomirscy przeznaczyli artystom dom na mieszkanie, koni i powozów dostarczyli bezinteresownie, udzielili sali do urządzenia teatru i dali wszelkie potrzebne rekwizyta. Za przykładem dziedzica, obywatelstwo opiekowało się sceną, po książęcemu płacono loże i krzesła, nawet wojskowi nie opuścili żadnego widowiska.

27. Dukla.

Tutaj utrzymywał Jerzy Wandalin Mniszech Kasztelan Krakowski teatr okazały, a to dla rozrywki żony swéj Maryi Amalii z Brühlów.

28. Dynaburg w Inflantach.

Trupa, która tu zajrzała w r. 1859 miała tak ogromne powodzenie, iż musiano dawać naraz trzy widowiska. Zachęciło to artystów, zjawiła się więc kompania Surewicza z Wilna w Czerwcu 1861 i bawiła do zimy 1862 roku.

29. Gajeczyn.

Około r. 1772 utrzymywał się tutaj teatr. Zamieszkiwała pod on czas Maryanna z Potockich Brühlowa żona jenerała artyleryi.

30. Gaściewicze wieś obacz Wilno.

31. Gdańsk.

W pamiętnikach *Radziwiłła* wyczytujemy opis odegrania dnia 16go Lutego 1645 włoskiéj opery: „Miłostki Kupidyna z Psychą“. Przedstawiono ją na przyjęcie Maryi Ludwiki Gonzagi drugiéj żony Władysława IV. Opera ta, mianowicie maszynerya podobały się królowéj. Tutaj drukowano r. 1648 tragedyą ucieszną o pijanicy, co królem był, napisaną przez I. G., czy też pana Barykę. Być może iż ją i grano w Gdańsku. Tutaj r. 1541 drukował G. Gnafeusz dramata łacińskie, nas nie dotyczące. R. 1675 przedstawiono u Jezuitów „Bój pod Chocimem“ układu Ja. Hiac. Bąkowskiego.

W r. 1693 drukowano tu dyalog: „Historya o starym i młodym Tobiaszu“. W roku 1721, na jezuickiéj scenie w Kollegium Rozrażewskiem wykonano łaciński dyalog: *Prawdzic seu inexcussa veritatis mortis theatrum*, grano go na cześć Michała Brochockiego, w dniach zapust.

Dnia 15 Czerwca 1767 r. odegrała młódź na sali szkół Soc. Jesu dyalog: „Pierwsza ofiara w Jonacie Bugu na śmierć poślubionym przez kapłaństwa powagę krwi królewskiéj godność, rycerstwa cnotą okazana. Wyszedł program w 8ce kart 4.

W r. 1797 Truskolawski z kompanią swą zjechał tu i dobrze wyszedł na tem, przeciwnie zaś Bogusławski, grając r. 1811 od 10go Sierpnia do 12go Września widowisk 21, stracił na tem 10,000 złp.

32. Gniezno.

W r. 1816 bawiło w Poznaniu towarzystwo aktorów z Warszawy. Z téj kompanii oderwało się gronko, próbując szczęścia na własną rękę. Milewski, Ćwikliński, Podgarbiński. Włodek (ci dwaj późniéj podpora sceny krakowskiéj) Grochowski i Parysówna wyjechali w końcu Marca i grali podczas jarmarku Św. Wojciecha komedye: „Gaduła nad gadułami“, „Dwaj roztargnieni“, „Córka Faraona“, „Wezbranie Wisły“; wrócili potem do Poznania, i następnie z całą kompanią Kalisko-Poznańską dali od 21go do 25go — widowisk 5: „Wojna z kredytorami“, „Karykatury“, „Szkoda wąsów“, „Szambelan“, „Szarmancki“, „Syn marnotrawny“, „Próba ognia“, „Kolczyk brylantowy“. Poczém aktorowie wyjechali do Pyzdr. Sam tylko Włodek pozostał i grał do 1go Maja wraz z amatorami.

W r. 1841 przebywał tutaj Łoziński. W r. 1842 amatorowie odegrali dnia 10go na cel dobroczynny, komedyą Fredry „Zemsta“.

W roku 1855 zawitał Pfeiferz trupą, któréj ozdobą był Karol Krolikowski i Radzyńska. Bawiąc cały tydzień podczas jarmarku zebrał żniwo obfite. Powrócił tu dnia 19go Czerwca t. roku i wycieczki czynił do Wrześni, Trzemeszna, Szremu itd.

33. Gombin.

W r. 1845 Lasocki miał dość dobraną kompanią, grali starannie, dekoracye i garderobę mieli należyte, repertoar świeży, dobrego dyrektora muzyki skrzypka Domańskiego, mimo to publiczność nie uczęszczała na widowiska dawane od Marca.

34. Góra.

Wyprawiali tu Pijarzy dyalogi. Kilka z nich doszło nas drukowanych w programatach łacińskim i tak: *Miecislaus fortunatissimus poloniae princeps, poloni nominis gloriosus exantlator, fidei orthodoxae primus in regno suo assertor, in profligatis Bohemiae proceribus Orbi nitegro evidentissimus triumphator nomini et honori illustrissimae Cohortis Ill. et. Excell. D. D. Francisci Bieliński marschalci Curiae Regni triumphale serenum gloriae accendens per Ill. et magnif. Collegii Gorensis Sch. Piar. Rhetoricam juventutem in theatrum productus anno d. 1732 die 20 Julii.* — Autorem był Bazyli od Św. Andrzeja Sch. P. — Dawniejsze dyalogi wyszły te: W r. 1684. *Fortuna verbo Joannis revocata post victorias aeternum obligata Poloniae per juventutem Coll. Wierzboviani in vivario Gorensi scenice repraes. Schol. Piarum.* Folio kart 4. — W r. 1724. *Suenotto Haraldi Danorum regis filius parricida.* Folio kart 4, druk. w Warszawie. — W r. 1726. *Sigismundus III gloriosissimus turcarum ad Chocim triumphator, a juventate Collegii Gorensis Wierzboviani Schol. Piar.* Folio kart 5.

35. Gostyń na Mazowszu.

W roku 1696 odegrano dyalog pięcio-aktowy: „Brama Grzymała“. Jezuici wydali prolog p. t.: Brama Grzymała Pandana, albo wolność Jaś. O. J. Wiel. Wojewodztwu Sędomirskiemu jako pierwszemu wolności polskiéj asylo flumentana. J. O. J. M. P. Józefowi Karolowi Connti in Wiśnicz. Jarosław et Tarnow Lubomirskiemu S. R. J. Principi Marszałkowi nadw. koronnemu i Sędomirskiemu Niepołomick., Zators., Lubaczows., Lubomiers. Ryckiemu ect. starośćie tryumfalna Wiel. J. M. Panu Kasprowi Theodorowi z Siemianowa Siemianowskiemu, porucznikowi znaku J. O. principes S. R. J. Marszałka nadw. Collina albo honoru Cześnikowi Wieluńskiemu Palestyńska, podstarościemu natenczas sędomirskiemu, przy solennéj inauguracyi na ten grodzki urząd od szlachetnéj młodzi szkół devinctissimi Collegii Gostomiani Sociat. Jesu, otworzona i poświęcona r. p. 1696 w Styczniu (folio ark. 2). Treść niedorzeczną o wolności posłów ziemskich, Województwie Sendomirskiem, herbie województwa rzekach polskich, rycerzach Siemianowskich, Bolesławie I. o polskich roztruchanach sławnych itp.

36. Grodno.

Jezuici Grodzińscy wyprawiali tu dyalogi. Ślad ich mamy w kilku pozostałych argumentach łacińskich jakoto: *Areopagus diis terrestribus severianus terrestri nimirum in Solio Lycaeo Venieslao Imperatori ect.* grany 26go Lutego 1718 roku (fol. 1 ark.) — *Calix mamoriae a Cranio Sventoslai kijoviensium ducis oblivioso Massico licentiosius indulgentibus Bacchiophilis Drammatico apparatu ect.* 1720 (fol. 1 ark.) — *Fulmen tonautis Crystalli extra vitreum persici Solis hadianem ad mensam Lunae vibratum, ac post fractionem paucis fragilem istam Cognati libero Patri Vito in Ducis venetiarum ect.* 1726 r. (fol. 1 ark.) — W r. 1720 grano dyalog o Trojdanie W. X. Litewskim.

Grodno należy do drugiego rzędu miast, które utrzymywały niemal stały teatr.

W epoce sejmów były widowiska świetne i staranne. Pierwotnie rozwinął się tutaj balet, za baletem pospieszyła komedya. Roku 1770 sprowodził Tyzenhauz słynnego baletnika Ledoux. W r. 1778 dawano baleta, na których wyszczególniali się Magdalena Weselska, Kajetan i Ludwik Petinelli.

W r. 1784 zeszli się razem opera włoska, balet i Bogusławski. Aktorzy grywali trzy razy do tygodnia, a lubo część trzecią dochodu płacili właścicielowi nowo zbudowanego teatru, jednakże wyszli na swojem. Bawili tu do końca Listopada.

Występowali: Truskolawski, Świeżawski, Hempiński, Deszner, Owsiński i kilka osób z teatru nieświeżkiego. Siedemnastoletnia Petronella Drozdowska po pierwszy raz występowała w rolach subretek.

Teatr postawionym był za miastem, przez przedsiębiorców opery. W czasie słot, nie dla pieszych była doń droga, więc nie mógł utrzymać się i przeobrażono go w roku 1785 w ujeżdżalnią, był bowiem i przedtem ujeżdżalnią królewską (na Horodnicy).

W r. 1786 w czasie letniéj Kadencyi Trybunału, grywały niedobitki teatru nieświeżkiego, mianowicie Nacewicz i dwie panny Iwańskie, z których starsza słynęła grą i pięknością. Zjechał także i Bogusławski z Wilna, urządził teatrzyk w sali jednego domu, a zasilony orkiestrą od Ks. Sapiehy Marszałka Trybunału, grywał codziennie i z korzyścią. Na październik wrócił do Wilna.

(*Ciąg dalszy nastąpi.*)

Redaktor odpowiedzialny Anastazy Mastalski. Czcionkami Drukarni „CZASU.“ Rządca Drukarni Józef Kostka.

Nr. porządkowy 116.

# TEATR KRAKOWSKI

**W Poniedziałek dnia 20 Maja 1872 r.**

## Pierwszy występ

# Pani H. Majeranowskiéj

**Artystki Opery Warszawskiéj.**

**Po raz pierwszy:**

Opera w 3 aktach. Muzyka J. Offenbacha, Libretto pp. H. Meilhac i L. Halévy przełożył z francuskiego Jan Chęciński.

# PIĘKNA HELENA

**OSOBY:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Parys, syn króla Priama | Pan Zakrzewski. | Leaena (towarzyszki Oresta) | Panna Baumann W. |
| Menelaus, król Sparty | Pan Eker. | Partenis (towarzyszki Oresta) | Panna Ekel. |
| Helena, jego żona | P. Majeranowska. | Bacchis, poufna Heleny | Panna Wyszowska M. |
| Agamemnon, król królów | Pan Terenkoczy. | Euthycles, ślusarz | Pan Bogucki. |
| Orest, jego syn | Pani Dworzak. | Filocomus, służący w świątyni Jowisza | Pan Glikson. |
| Pylades, przyjaciel Oresta | Panna Wyszowska S. | Niewolnik | Pan Zapałowicz. |
| Calchas wielki Augur Jowisza | Pan Zamojski. | Dziewice greckie | Pani Pichorowa. |
| Achilles (królowie) | Pan Zboiński. | Dziewice greckie | Panna Kwiecińska P. |
| Ajax I. (królowie) | Pan Siedlecki. | Dziewice greckie | Panna Krasnopolska. |
| Ajax II. (królowie) | Pan Lidke. | | |

Straż. — Niewolnicy, — Służba, — Lud. — Rzecz dzieje się w Grecyi.

Dyrektor Opery p. Hoffman.

**Cena miejsc zwyczajna.—Początek o godz. 7½**

Reżyser *J. Rychter*.

D. u. n. St.